

NEIŠNAUDOJAMOS GALIMYBĖS

Mažinti šilumos kainą gali tik ryžtingi veiksmai, o ne dvejonės

Vladas ŠERELIS

Šiandien bene didžiausias sopulys valstybėje – artėjantis šildymo sezonas ir dideli daugiabučių gyventojų mokėjimai už šildymą. Nors aplinkui kalbama apie galimybes mažinti šilumos kainą, procesas į priekį nejuda. Vilniuje vykusioje energetikos konferencijoje irgi aktyviai diskutuota, kodėl Lietuvoje nepinga šildymas. Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos (LŠTA) prezidento Vytauto Stasiūno nuomone, bene didžiausia problema – politinės valios stygius.

Trasose nuostoliai – minimalūs

Šalies šilumos tiekimo įmonėms vis dar metamas priekaištas, neva jos nemodernizuoja ūkio, dideli nuostoliai patiriami šilumos tiekimo trasose. O statistika rodo visai kitus skaičius. Nuostoliai Lietuvos miestų šilumos perdavimo tinkluose per pastaruosius 10 metų buvo sumažinti vidutiniškai nuo 32 iki 15 proc. Pagal pagrindinius rodiklius Lietuva kone pasivijo modernius Skandinavijos šilumos ūkius, kurių tinkluose prarandama apie 12 proc. šilumos.

Atnaujintų (modernizuotų) daugiabučių gyventojai problemų dėl didelių mokėjimų už šildymą neturi.

Vytautas STASIŪNAS

Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos prezidentas

Šilumos kaina Lietuvai nustatoma Maskvoje. Didžiausią įtaką šilumos kainų augimui daro nuolat brangstančios gamtinės dujos.

V. Stasiūno teigimu, sėkmingas šilumos ūkio renovavimas leido radikalčiai sumažinti kuro sąnaudas gaminant ir tiekiant šilumą. Jeigu šilumos ūkis būtų nerenovuotas, šiandien šilumos vartotojai kuro turėtų naudoti už papildomus 487 mln. litų kasmet (2011 metų kuro kainomis). Apskaičiuota, kad šilumos ūkio atnaujinimas 60 kvadratinių metrų ploto senos statybos namo butui leidžia sutaupyti vidutiniškai 1100 litų per šildymo sezoną.

„Išvada viena: mūsų šalies šilumos tiekimo sistemų atnaujinimas įgyvendinamas sėkmingai. Tad kodėl brangsta šildymas? Didžioji dalis daugiabučių Lietuvoje pastatyta iki 1993 metų. Būtent jiems reikia tiekti didelį kiekį šilumos norint palaikyti higienos normas,

atitinkančias vidaus patalpų temperatūrą šildymo sezono metu. Taip yra todėl, kad nuo šių daugiabučių pastatymo praktiškai nieko nebuvo juose padaryta, kad šiluma šildymui būtų vartojama efektyviai. Žinoma, daugelis gyventojų pasikeitė langus, duris, tačiau didžioji dalis šilumos prarandama pro kiauras sienas. Naujos statybos arba renovuotose namuose gyventojai už šildymą moka kur kas mažiau, nes juose šilumos suvartojimas yra kelis kartus mažesnis dėl gerų pastato šiluminių savybių“, – kalbėjo V. Stasiūnas.

Kaina nustatoma Maskvoje

Kaip esminę brangstančios šilumos priežastį V. Stasiūnas nurodė mūsų katilinėse dažniausiai deginamas

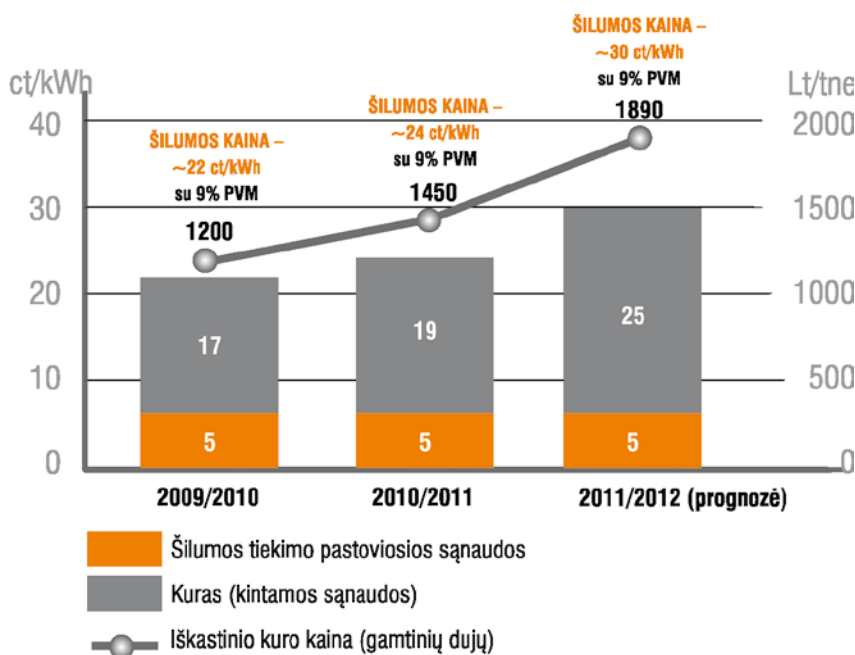
gamtines dujas, kurios yra importuojamos iš Rusijos. „Šilumos kaina Lietuvai nustatoma Maskvoje. Didžiausią įtaką šilumos kainų augimui daro nuolat brangstančios gamtinės dujos – jos išlieka pagrindinis kuras šilumos gamyboje. Šiluma per pastaruosius septynerius metus Lietuvoje brangsta būtent dėl gamtinių dujų kainos augimo, o tuo laikotarpiu šilumos tiekimo įmonių sąnaudų dalis šilumos kainoje nepasikeitė“, – teigė LŠTA vadovas.

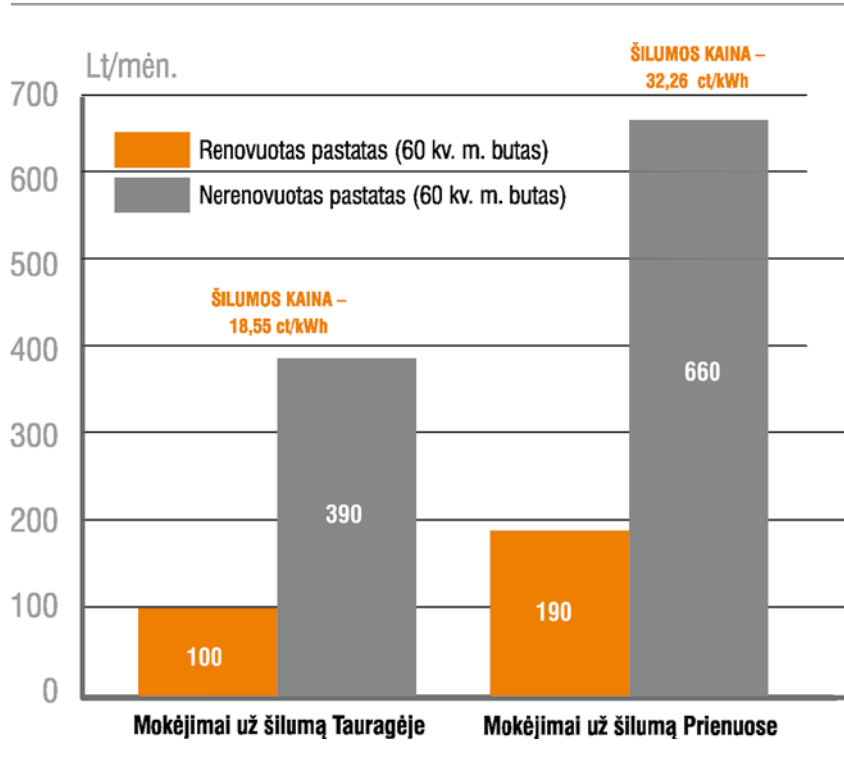
Mažiausiai šiluma kainuoja tuose Lietuvos miestuose, kurie naudoja biokurą. Vietos kuras yra daugiau nei du kartus pigesnis už gamtines dujas. Antai Kelmėje iš biokuro pagaminama 85 proc. šilumos energijos. Tačiau bendras šalies rodiklis yra prastas – biokuras sudaro vos 19 proc. viso katilinėse sudeginamo kuro. O potencialas yra didžiulis. Lietuvos energetikos instituto mokslininkų 2011 metų tyrimo duomenimis, mūsų šalyje biokuro potencialas yra didesnis negu būtinas šilumos poreikiui užtikrinti.

„Klausimas: kodėl taip neefektyviai išnaudojamos biokuro galimybės? Esmė ta, kad šilumos tiekimo įmonės pačios neturi lėšų investicijoms. Tam, kad įmonės pačios statytų biokurą deginančius įrenginius, reikėtų didinti šilumos kainą. O tam būtų didelis pasipriešinimas, todėl nuo šių žingsnių susilaikoma“, – pasakojo V. Stasiūnas.

Iš Europos Sąjungos (ES) struktūrinių fondų skirta parama, kad centralizuoto šilumos tiekimo įmonės galėtų pereiti prie biokuro. Tačiau Ūkio ir Energetikos ministerijos šią paramą buvo sustabdžiusios neva dėl pažeistų procedūrų. Tad šilumos tiekėjai susidaro nuomonę, kad valdžia veikiau ieško priežasčių savo neveiklumui pateisinti.

VIDUTINĖS ŠILUMOS KAINOS PRIKLAUSOMYBĖ NUO GAMTINIŲ DUJŲ KAINOS

Biokuro nauda Lietuvai

Lietuvos šilumos ūkio sektoriuje pagaminama apie 10 TWh šilumos energijos. Gamtines dujas pakeitus biokuru, būtų sukurta apie 10 tūkst. naujų darbo vietų, o valstybės biudžetas mokesčiais papildytų apie 120 mln. litų per metus.

Dėl naujose darbo vietose gaunamų atlyginimų išaugęs bendras vartojimas sudarytų 180 mln. litų per metus. Manoma, tokiu būdu per PVM į valstybės biudžetą grįžtų apie 38 mln. litų per metus.

Šilumos tiekimo įmonės 2011 metais už dujas sumokės per 1,1 mlrd. litų. Vidutinė šilumos kaina yra apie 24 ct/kWh. Šilumą gamindami iš biokuro išleistume 450 mln. litų per metus, o vidutinė šilumos kaina būtų 19 ct/kWh. Skirtumas – sutaupyta apie 615 mln. litų per metus.

Siekiant, kad šilumos vartotojai kuo greičiau pajustų brangių gamtinių dujų atsisakymo naudą ir būtų stabilizuotos šilumos kainos, vietas kuriai diegti būtina valstybinė investicinė programa, į šią sritį būtina kreipti ES fondų lėšas. Biokuro plėtra privalo tapti nacionaliniu Lietuvos energetikos prioritetu.

Katilines pritaikyti biokuru naudojami reikalingos 3 mlrd. litų investicijos, kurių neturi nei savivaldybės, nei ši-

lumos tiekėjai. Tam būtina kryptinga investicinė valstybės politika. Apskaičiuota, kad tie 3 mlrd. litų, įskaitant valstybei sukuriama naudą, atsipirktų greičiau kaip per 5 metus. O nuo 2004 metų iki dabar į biokuro naudojimą investuota vos 120 mln. litų.

Renovacija – neatidėliotina

Anot V. Stasiūno, vartotojai, kurie gyvena naujai pastatytuose ir atnaujintuose (modernizuotuose) namuose, kuriuose šilumos suvartojimas ir mokėjimai už šildymą yra maži, net nekelia klausimo dėl centralizuoto

šildymo brangumo ar neefektyvumo.

„Be jokios abejonės, daugiabučių renovacija reikalinga. Ji leidžia gerokai sumažinti šildymo išlaidas. Bet ir čia dar dažnai keliamas klausimas, diskutuojama dėl renovacijos tikslingumo. Diskutuoti tikrai nėra ko, reikia imtis renovacijos darbų“, – sakė V. Stasiūnas.

Lietuvoje yra beveik 39 tūkst. energiška neefektyvių daugiabučių. Iki šiol visiškai renovuota tik apie 200 ir iš dalies – apie 750 daugiabučių namų. Pagal naują Vyriausybės programą nuo 2009 metų turėjo būti renovuota po 2500 namų kasmet, tačiau realybė yra visai kitokia: renovuotas tik vienas namas.

ES klimato kaitos komisarė Connie Hedegaard visai neseniai stebėjosi daugiabučių namų renovacijos sąstingiu Lietuvoje ir tvirtino, kad, matyt, netvarkingi Lietuvos teisės aktai, reglamentuojantys renovaciją.

Kaip pavyzdį V. Stasiūnas pateikė kaimyninę Lenkiją. Ten 1998–2011 metais renovuota 60 proc. senų daugiabučių namų. Rezultatas pasiektas dėl to, kad buvo ryžtingai pakeisti teisės aktai, reglamentuojantys renovavimo procesus, valstybė nutraukė dotacijas už šilumą, buvo įvestas kaupiamasis renovavimo mokestis. Po šių veiksmų lenkų išlaidos už šildymą sumažėjo 8 mlrd. litų per metus.

„Mokėjimams už šildymą didžiausią įtaką daro ne šilumos kaina, bet suvartotos šilumos kiekis. Jei pastatas renovuotas ir energiška efektyvus, net esant didelei šilumos kainai sąskaita už šildymą bus mažesnė nei nerenovuotame pastate esant mažai šilumos kainai“, – tvirtino V. Stasiūnas. ■

